

โทษปรับ

โทษปรับนี้เป็นโทษที่มีลักษณะต่างจากโทษประหารชีวิต และโทษจำคุก เพราะโทษเหล่านั้นเป็นเรื่องการบังคับที่ตัวผู้กระทำผิด หรือมีผลต่อผู้กระทำผิดโดยตรง แต่โทษปรับนี้เป็นโทษซึ่งมุ่งในทางทรัพย์สินของผู้กระทำผิด เพราะมาตรา 28 บัญญัติไว้ว่า ผู้ใดต้องโทษปรับ ผู้นั้นต้องชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาต่อศาล ซึ่งจะเห็นได้ว่า โทษปรับนั้นก็คือสภาพบังคับที่ให้จำเลยชำระเงินจำนวนหนึ่งซึ่งได้กำหนดไว้ในคำพิพากษาให้จำเลยชำระเงินดังกล่าวนั้นต่อศาล การกำหนดจำนวนเงินค่าปรับนั้นแม้กฎหมายจะบัญญัติว่ากำหนดไว้ในคำพิพากษาก็จริง แต่ข้อเท็จจริงแล้วการกำหนดเงินค่าปรับลงในคำพิพากษานั้นยังมีกฎหมายกำหนดอัตราไว้อีกชั้นหนึ่ง หากใช้ศาลจะกำหนดอัตราค่าปรับขึ้นมาเองได้ไม่ และโดยทั่วไปแล้วโทษปรับมักจะมีบัญญัติตามมากับโทษอื่น เช่น จำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือจำคุกและปรับดังนี้ เป็นต้น

การบัญญัติถึงอัตราค่าปรับนั้น ในบางบทบางมาตราอาจกำหนดค่าปรับแต่เพียงอัตราสูงไว้ เช่นปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือในบางบทบางมาตราอาจกำหนดทั้งอัตราชั้นสูงและชั้นต่ำไว้ เช่น ปรับตั้งแต่ร้อยละห้าถึงห้าพันบาทดังนี้ เป็นต้น²⁶

26 ดูตัวอย่างได้จากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาภาค ๒ (ภาคความผิด) เกี่ยวกับ

การระวางโทษในแต่ละฐานความผิดประกอบ .

ในกฎหมายบางฉบับบาง เรื่องอาจกำหนดอัตราค่าปรับจาก ลักษณะการกระทำผิดหรือตามจำนวนสิ่งของหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง เนื่องด้วยในการกระทำผิด เช่น ปรับเป็นสี่เท่าของราคา ทรัพย์สินที่หลบหนีภาษี หรือปรับขึ้นละ 50 บาท แต่รวมกันแล้วต้องไม่เกิน 500 บาท (ในกรณีละเมิดสิทธิ) ปรับตามจำนวนลิตรของสุรา ปรับตามน้ำหนักยาสูบที่มีได้ปิดอากร ปรับเป็นรายวันตามพระราชบัญญัติ การทะเลเบียนคนต่างด้าว พ.ศ. 2493

การลงโทษปรับนั้นถ้าในกรณีที่กฎหมายบัญญัติอัตราค่าปรับ เพียงแต่ชั้นสูงไว้ก็เป็นดุลยพินิจของศาลที่จะกำหนดจำนวนเงินค่าปรับไว้ในคำพิพากษา แต่ทั้งนี้ศาลจะกำหนดให้เกินไปจากอัตราชั้นสูงที่กฎหมายกำหนดไว้ค้นหาได้ไม่ ในทำนองเดียวกันถ้ากฎหมายกำหนดอัตราขั้นต่ำและชั้นสูงไว้ ศาลก็ใช้ดุลยพินิจกำหนดค่าปรับลงในคำพิพากษาได้ ทั้งนี้ต้องไม่น้อยไปกว่าขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด และจะกำหนดให้สูงกว่าชั้นสูงที่กำหนดไว้ในกฎหมายก็ได้เช่นกัน

ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งในการลงโทษปรับนั้นก็คือ ในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ปรับผู้กระทำผิดหลายคนในความผิดอันเดียวกัน กรณีเดียวกัน ให้ศาลลงโทษปรับเรียงตามรายตัวบุคคล (มาตรา 31) ซึ่งหมายความว่า ในกรณีที่ผู้กระทำผิดตั้งแต่สองคนขึ้นไปอันเป็นการกระทำผิดร่วมกัน และเป็นความผิดอันเดียวกัน กรณีเดียวกัน เมื่อศาลลงโทษปรับในกรณีเช่นนี้ศาลต้องปรับเรียงเป็นรายตัว กล่าวคือต้องปรับผิดเท่ากัน เดิมตามค่าปรับ เช่น ปรับจำเลย 4 คน ศาลกำหนดว่าปรับ 500 บาทดังนี้ ถ้าเป็นกรณีตามมาตรา 31 นี้จำเลยแต่ละคนต้องชำระค่าปรับคนละ 500 บาท ไม่ใช่คนละ 120 บาท

แต่อย่างไรก็ตาม ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การปรับหรือโทษปรับนั้น มิใช่จะมีแต่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ในกฎหมายอาญาหรือพระราชบัญญัติอื่นที่มีการบัญญัติโทษปรับไว้ เช่นกัน ซึ่งการกำหนดค่าปรับก็ การปรับผิดหรือชำระค่าปรับก็ต้อง เป็นไปตามกฎหมาย เฉพาะที่บัญญัติไว้ เฉพาะ เรื่องนั้นคือ เมื่อกฎหมายหรือพระราชบัญญัตินั้นมิได้บัญญัติไว้โดย เฉพาะแล้วจึงนำหลักมาตรา 31 นี้ไปใช้ (มาตรา 17)²⁷ เช่นการปรับตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ค่าลยังปรับรวมกันตามราคาของคือปรับ 4 เท่าราคาของซึ่งรวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว (คำพิพากษาฎีกาที่ 664/2506) ตามตัวอย่างนี้ที่ไม่ปรับเรียงรายตัวก็ เพราะว่าตามพระราชบัญญัติศุลกากรนั้นได้บัญญัติไว้ในเรื่องนี้ไว้โดยตรงแล้ว แต่ตามพระราชบัญญัติอื่น ๆ มิได้กล่าวหรือบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งแล้วก็นำหลักมาตรา 31 นี้ไปใช้เช่น การฆ่ากระบือ กฎหมายให้ปรับเรียงตัวรายสัตว์ที่มาได้ไม่เกินตัวละ 500 บาท เมื่อศาลปรับจึงปรับได้ไม่เกินคนละ 500 บาท (คำพิพากษาฎีกาที่ 1156/2504) โทษปรับตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 มาตรา 38 ทวิ มิได้มีข้อความจำกัดไว้ว่า ถ้ามีผู้ร่วมกระทำความผิดหลายคนให้ปรับรวมกันตามปริมาณสุราที่ชน เมื่อพระราชบัญญัติสุราไม่ได้บัญญัติเป็นอย่างอื่นแล้ว ต้องปรับเรียงตามรายตัวบุคคลตามมาตรา 31 (คำพิพากษาฎีกาที่ 1339/2506) พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์ และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2502 ไม่มีข้อความบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นอันแสดงให้เห็นว่าไม่ต้องการนำบทบัญญัติในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้กับความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ จึงต้องนำประมวลกฎหมายอาญามาตรา 31 มาบังคับใช้แก่โทษปรับตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย ฉะนั้น แม้พระราชบัญญัตินี้กล่าว

27 การนำบทบัญญัติในภาค ๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญาไปใช้นั้น หลักสำคัญอยู่ที่กฎหมายอาญาอื่น ต้องมีช่องว่างให้ใช้ได้คือมิได้บัญญัติไว้

28 คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๓๓/๒๕๐๐ ภาคผนวก.

โหลงโทษปรับผู้นำสัตว์โดยไม่ได้รับอนุญาต เรื่องสัตว์ที่ฆ่า เมื่อปรากฏ
ว่ามีผู้กระทำผิดร่วมกันในความผิดอันเดียวกันนี้ ศาลต้องลงโทษ
ปรับเรียงตามรายตัวบุคคลด้วย โดยปรับจำเลยแต่ละคนเรียงตาม
รายตัวสัตว์ที่ร่วมกันฆ่า (คำพิพากษาฎีกาที่ 925/2517)

การบังคับค่าปรับ

การบังคับค่าปรับตามคำพิพากษานั้น เมื่อศาลพิพากษาลงโทษ
ปรับจำเลยแล้ว จำเลยต้องชำระค่าปรับตามที่กำหนดไว้ในคำพิพาก
ษาต่อศาล ซึ่งการชำระค่าปรับดังกล่าวนี้หากไม่ชำระค่าปรับก็ต้อง
ปฏิบัติตามมาตรา 29 กล่าวคือ ผู้ใดต้องโทษปรับและไม่ชำระค่า
ปรับภายใน 30 วันนับแต่วันที่ศาลพิพากษาผู้นั้นจะต้องถูกยึดทรัพย์สิน
ใช้ค่าปรับ หรือมิฉะนั้นจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ แต่ถ้ามองเห็นเหตุ
อันควรสงสัยว่า ผู้นั้นจะหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะสั่งเรียก
ประกันหรือจะสั่งให้กักขังผู้นั้นแทนค่าปรับไปพลางก่อนก็ได้ ความใน
วรรค 2 ของมาตรา 24 มิให้นำมาใช้บังคับแก่การกักขังแทนค่าปรับ

การบังคับกรณีที่ไม่ชำระค่าปรับนี้ เป็นเรื่องที่จำเลยต้องนำค่า
ปรับตามจำนวนในคำพิพากษามาชำระภายใน 30 วัน นับแต่วันที่
มีคำพิพากษาหรือวันที่ศาลอ่านคำพิพากษาโดยไม่ต้องคำนึงว่าคดีจะถึง
ที่สุดแล้วหรือไม่ จำเลยต้องนำเงินมาชำระ
ต่อศาล เว้นแต่จะได้รับการยกเว้นเป็นอย่างอื่น เช่น ประกันตัวใน
ระหว่างนั้นหรือศาลอนุญาตให้นำเงินค่าปรับมาชำระได้นานกว่า 30 วัน

แต่ถ้าผู้ต้องโทษปรับไม่ชำระค่าปรับตามระยะเวลาที่กล่าวมานั้น ศาล
มีอำนาจจะสั่งยึดทรัพย์สินของจำเลยมาขายทอดตลาดเพื่อเอาค่าปรับ
เมื่อใดค่าปรับครบแล้ว ถ้าจำเลยยังถูกกักขังอยู่ก็จะปล่อยตัวจำเลย
ไป หรือถ้าไม่มีการยึดทรัพย์สินมาขายทอดตลาดชำระค่าปรับ จำเลย
จะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ²⁹

กรณีดังกล่าวข้างต้นนั้น เป็นกรณีที่มีระยะเวลา กล่าวคือ 30
วัน นับแต่วันมีคำพิพากษา ถ้าหากในวันที่มีคำพิพากษานั้นหรือก่อนครบ
กำหนด 30 วัน นับแต่วันที่มีคำพิพากษานั้น ถ้าศาลเห็นเหตุอันสมควร
ว่าจำเลยจะไม่ชำระค่าปรับ³⁰ ศาลมีวิธีกระทำได้ 2 วิธีคือ เรียกให้
ประกันหรือกักขังแทนค่าปรับไปพลางก่อน

แต่อย่างไรก็ตาม หากจำเลยแถลงต่อศาลว่าจำเลยไม่มีทาง
ชำระค่าปรับได้เลย เพราะไม่มีทรัพย์สินอื่นใด และไม่มีเงินชำระค่า
ปรับดังนี้ ศาลจะสั่งให้กักขังแทนค่าปรับไปได้เลย ไม่ต้องให้ครบ
30 วันก็ได้

การกักขังแทนค่าปรับ

ผู้ศึกษาพึงจำไว้ว่า การกักขังแทนค่าปรับนั้นมิใช่โทษกักขัง
โทษที่เป็นจริงนั่นก็คือโทษปรับนั่นเอง การกักขังแทนค่าปรับนั้นมีเกณฑ์
ดังต่อไปนี้

1. ต้องกักขังที่สถานที่กักขังที่กำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ(สถาน
ศำรวจ)ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 24 วรรคแรกนั่นเอง จะกักขังแทน

²⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๕๗/๒๕๑๔ โทษปรับนั้นจะกักขังนิติบุคคลแทนค่าปรับไม่ได้.

³⁰ ถ้าจำเลยชำระค่าปรับเพียงบางส่วน จะขอคืนโดยยอมกักขังแทนค่าปรับไม่ได้

(คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๗๕/๒๕๐๓).

ค่าปรับที่สถานที่อาศัยของผู้กักขังต้องโทษปรับหรือสถานที่ที่ผู้นอมนอมน
รับตัวไว้กักขังแทนค่าปรับหรือสถานที่อื่นที่เหมาะสมมิได้ ดังที่บัญญัติ
ไว้ในมาตรา 29 วรรคท้ายและในกรณีที่นิติบุคคลต้องโทษปรับ จะ
กักขังแทนเงินค่าปรับไม่ได้ ได้แต่จัดการในเรื่องยึดทรัพย์ใช้ค่าปรับ
ตามมาตรา 29 เท่านั้น³¹ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1057/2518)

2. ในการกักขังแทนค่าปรับให้คิดอัตราเบี้ยปรับบาทต่อหนึ่งวัน
(มาตรา 30 วรรคแรก) กล่าวคือ การกักขังแทนค่าปรับหนึ่งวันย่อม
มีค่าเท่ากับเงินค่าปรับ 20 บาท เศษจากเบี้ยปรับหรือส่วนที่เกินเบี้ย
ปรับไม่นับมาคิด

3. ห้ามกักขังแทนค่าปรับเกินกว่า 1 ปี เว้นแต่เป็นกรณีที่
ศาลปรับเป็นเงินตั้งแต่สองหมื่นบาทขึ้นไป ศาลจะกักขังแทนค่าปรับ
เกินกว่าหนึ่งปีก็ได้ แต่ต้องไม่เกิน 2 ปี (มาตรา 30 วรรคแรก)

4. ในการคำนวณระยะเวลาที่กักขังแทนค่าปรับนั้นให้เริ่ม
นับวันแรกที่กักขังแทนค่าปรับเข้าไปด้วย และต้องนับหนึ่งวันเต็มโดย
ไม่ต้องคำนวณถึงจำนวนชั่วโมง (มาตรา 30 วรรคสอง)

5. กรณีที่ผู้ต้องโทษปรับถูกกักขังอยู่ในคดีนั้นก่อนศาลพิพากษา
ให้หักจำนวนวันที่ถูกกักขังนั้นออกจากจำนวนเงินค่าปรับ โดยคิด
อัตราวันที่ถูกคุมขังนั้น เป็นวันละเบี้ยปรับบาท(มาตรา 30 วรรคสาม)

6. ในกรณีที่ผู้ต้องโทษจำคุกด้วย กล่าวคือ ได้รับความทั้งจำคุก
และปรับด้วยแล้ว ให้หักวันคุมขังออกจากโทษจำคุกเสียก่อน เมื่อเหลือ
วันคุมขังจากที่หักออกจากวันจำคุกแล้วจึงหักออกจากเงินค่าปรับ(ถ้าไม่
เหลือก็หักไม่ได้) มาตรา 30 วรรคสาม) จะหักวันคุมขังจากค่าปรับ

31 คือยึดทรัพย์สินอื่นใช้แทนค่าปรับ.

ก่อนหักจากเงินจำคุกไม่ได้

7. เมื่อผู้ต้องโทษปรับถูกคุมขังแทนค่าปรับครบกำหนดแล้วให้ปล่อยตัวในวันถัดจากวันที่ครบกำหนด (มาตรา 30 วรรคท้าย)

8. ในกรณีที่กักขังแทนค่าปรับอยู่หากนำเงินมาชำระครบแล้วให้ปล่อยตัวทันที (มาตรา 30 วรรคท้าย) เช่น ศาลปรับ 100 บาท ต้องกักขังแทนค่าปรับ 5 วัน พอเริ่มกักขังนับหนึ่งวันทันที ผู้ต้องโทษนำเงินมาชำระอีก 80 บาทก็ต้องปล่อยตัวไปในทันที

9. ผู้ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับตามมาตรา 29 ในระหว่างรับโทษกักขังอยู่ หากผิดข้อกำหนดตามมาตรา 27 ศาลอาจเปลี่ยนกักขังเป็นจำคุกได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 403/2517)³² ซึ่งกรณีนี้มีนักกฎหมายหลายท่านยังไม่เห็นพ้องด้วย

การกักขังแทนค่าปรับนี้ได้กล่าวแล้วว่าตัวโทษก็คือ โทษปรับ ดังนั้นในการศึกษาเรื่องนี้ ผู้ศึกษาจึงควรศึกษาเทียบเคียงกับโทษกักขังไว้เสมอ เพราะโทษกักขังกับการกักขังแทนค่าปรับนี้มีชื่อเกือบจะเป็นชื่อเดียวกัน หากศึกษาหรือได้ยินเพียงผิวเผินก็ฟังว่าเป็นโทษเดียวกันหรือเรื่องเดียวกัน ซึ่งความเป็นจริงแล้วเป็นคนละเรื่อง เช่น กักขังแทนค่าปรับ หากนำเงินค่าปรับมาชำระให้ครบแล้วก็ปล่อยตัวไป แต่โทษกักขังนั้นชำระเงินแทนไม่ได้ โทษกักขังอาจกักตัวผู้ต้องไว้ในที่อยู่อาศัยของตนเองได้แต่ผู้ต้องโทษปรับต้องกักขังแทนค่าปรับที่สถานี่ตำรวจจะกักขังที่อยู่อาศัยของตนไม่ได้ โทษกักขังนั้นเปลี่ยนมาจากโทษจำคุกระยะสั้น แต่การกักขังแทนค่าปรับนี้ตัวโทษก็คือปรับ ฯลฯ

ข้อที่น่าสังเกตรวมถึงเป็นอย่างไรมากก็คือการกักขังแทนค่าปรับ มีบทบัญญัติให้หักวันคุมขังออกจากวันกักขังแทนค่าปรับได้ แต่การกักขัง

32 คดีนี้ศาลอุทธรณ์เห็นว่า เปลี่ยนจากกักขังแทนค่าปรับในกรณีไม่ได้ เพราะจะทำให้จำเลย

ต้องรับโทษหนักขึ้นและไม่อาจปล่อยตัวได้ เมื่อนำค่าปรับมาชำระจนครบ.

ตามโทษกักขังนั้นไม่มีบทบัญญัติในเรื่องนี้ ทำให้ไม่อาจหักวันคุมขังออกจาก
วันกักขังของโทษกักขังได้
